

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ш О Д У Н А В К А .

Бр. 33.

Београдъ 17. Септембра.

1848.

С Л О В О ,

ков в у почетной скупштини Дружине *) младежи србске Лицеума К. С. 12. Септембра 1848. године говорю

Павле П. Петронієвиъ,
II. године права слушатель.

Нъгованъ твари каквой
Хитно дав брызый летъ,
Управля в цѣли таквой,
Коіой тежи и савъ свѣтъ —

На свакомъ скоро производу природе — кадь на нѣга погледъ нашъ иоле управимо — примѣтити можемо, у почетку суштествованя нѣговогъ, тако рећи неку слабость; и само текъ постепено, истомъ у времену, може се примѣтити све боля сталность и больій напредакъ нѣговъ; ако при томъ свакій посебице створъ у природи сачуванъ съ почетка буде одъ разны утицая или дѣйствованя осталы природны снажніи створеня. Па ако — као што велимъ — сачуванъ и однѣгованъ буде свакій створъ съ почетка суштествованя свогъ: то ће у времену одъ дана на данъ све снажніе напредовати, и съ напредованѣмъ своимъ приспѣће до таковогъ степена савршенства свога, када ће отдавати моћи изобилне плоде, кои или ће за ону исту врсту створеня, одъ кое и само таково створенѣ произилази, или пакъ за другородну полезни

быти. Ђдна млада воћка — одкако се на свѣту появи — врло в слаба; вѣтаръ в обрће часть на едну, часть на другу страну; животно в може загризти и прегазити. Слѣдователно: она не може другоачіе съ временомъ онай степенъ напредка дочекати, да изобилне плоде одъ себе оддае, осимъ ако в баштованъ нѣтъ буде заградомъ обчувао; ако в буде подкресивао и кочићъ узъ ню привезао. Подобно в овоме примѣру све скоро, што суштествовати видимо; па слѣдователно и ово наше друштво. И оно в у почетку своие было пуно слабости свое; па текъ постепено у времену, трудомъ и вољомъ свои чланова, крѣпило се и снажило; а ако Богъ да, доћи ће време: када ће оно — подобно едной воћки — до таковогъ степена напредка свогъ приспѣти, тако разгранати се, и такове плоде раѣати, кое ће цѣло Србство рукомъ своіомъ узбирати и съ нѣме се задоволявати; зато:

Расти, расти друштво мило,
Већ в зачетъ теби цвѣтъ;
Нек' покрива твоє крило
Нашегъ Србства милый свѣтъ;

* * *

Нек' с' замеће изъ твогъ цвѣтка
Зрѣлый, вкусный Србству плодъ;
Брѣ досадъ су блага редка
Намъ красила србскій родъ.

* * *

Крѣпка воля Срба млады
Нека буде роду стубъ,
Нек' изнова оно гради:
Што сакруши тиранъ грубъ.

*) Ова дружина, по дозвољѣнію надлежне власти, постон већ одъ превладе при Лицеуму нашегъ. Мы ћемо првомъ приавкомъ о овомъ дѣломъ заведенію обширно говорити.
Учр.

* * *
 Па ће бити неко време,
 Кадъ ће т' стасат' дѣла плодъ,
 Тай њ' подстрекнут' сръбско племе
 Да управља къ срећи ходъ. —

Кадъ какавъ посебице створъ природе у
 времену таковий степенъ напредка свогъ дости-
 гне, да изредне плоде одъ себе оддавати може:
 онда е онъ оно постигао, што е по одредби Бо-
 жіој имао достићи; онда е онъ оно мѣсто у вре-
 мену заузео, съ кога — као што самъ навео —
 или својој врсти, т. е. свомъ роду, или пакъ дру-
 гој коіој врсти, т. е. другомъ комъ роду, на
 хасну служити може. Одъ обовгъ овогъ двога
 — сирѣчь: или на хасну свое врсте или свогъ
 рода, или пакъ на хасну друге врсте ил' другогъ
 рода служити — едно се мора испунити; почемъ
 е то природно, и тако мора бити, да, ако се одъ
 чега существујућегъ свой родъ или своя врста
 не охасни, то по нужности слѣдуе, да се съ нѣ-
 ме друга врста ил' другій родъ охаснити мора.
 Тако у едногъ народу, кои е радъ да сущест-
 вуетъ, кои е такође радъ, да свое име, да свой
 свикъ и свою вѣру задржи: мора у данашнѣ вре-
 ме, докъ јошъ истина евангелска у дѣло нѣ при-
 ведена, владати жеља, да своју народность чува
 и нѣгуе, да дѣла што више може и да се после
 плодовима тогъ свогъ дѣлани самъ и охасни; ерѣ
 свакій е онај бѣданъ, кои што са зноемъ и му-
 комъ себи издѣла, а после онъ то не ужива, и
 не располаже съ нѣмъ.

Сръбскій е родъ досада чувао и нѣговао свою
 народность, и дѣлао непрестано, али плодове
 свои дѣлани, кои су му најкраснији были, прино-
 сіо е на жертву другоме. Онъ е сиромѣ и данъ
 и ноћ дѣлао; али плодове дѣлани нѣговогъ бра-
 ли су досада Турци, Нѣмци, и други окружава-
 юћи га народи. Што су пакъ плодове сръбскогъ
 дѣлани други народи собирали, томе — види ми
 се — да е узрокъ бызо: „Незнањ са собомъ у-
 прављати и располагати.“ Сръбљи, као што и-
 сторія казуе, и кадъ су најславнији были, слабо
 су знани имали; ерѣ Владиславъ Неманићъ, нег-
 дашній краль сръбскій, гледао е, да државу ма-
 теріјално обогати, а не и душевно; по нѣговомъ
 примѣру слѣдовали су и други; и тако се родъ
 сръбскій у најславније свое време лишавѣо онога,
 што бы га крозъ вѣкове, а не за коју текъ го-
 дину, славна чинило. Али бадава! — Сръбљи су
 имали негда обилно славе и богатства, али зна-
 ня не; и што су га можда и имали, то е по свой

прилици у духу туђемъ примано, те таково зна-
 њь кодъ Срба нѣ добаръ темель задобыти мо-
 гло. Мы данасъ имамо за полученѣ знани скоро
 заведена училишта, на коя, Боже дай, да свакій
 Сръбинъ вниманіе свое обрати! Мы се дакле садъ
 већъ учити починѣмо; али при овомъ почетку
 получения знани треба се добро на умъ узети, и
 гледати, да се знанъ у духу сръбскомъ прима, да
 бы тако знанъ добаръ темель — на комъ ће се
 текъ по времену разгранати — задобыти могло.
 По моме мнѣнію болѣ е и манѣ знани имати; не-
 го га у сръбскомъ духу не примати. Ербо, као
 годъ што се можда каква халбина едномъ чове-
 ку, на когъ она нѣ скровна, подударити не може
 да приличи: тако исто и у туђемъ духу прима-
 но знанъ не може едномъ народу, ако се оно са
 нѣговомъ нарави и обичајма не слаже, подуда-
 рити, да приличи.

Сръбинъ треба „што е сръбско“ да позна; то
 да нѣгуе и удѣлава, па после одъ тога и плодо-
 ве да прибира. Коя годъ народъ — а и поеди-
 ный человекъ — познае себе, и оно, што нѣму
 самомъ по природи нѣговой приличи, труди се
 стећи: тай себи угађа; и по томе моћи ће са
 тымъ себи угађанѣмъ, у овоме свѣту, кои е пунъ
 разны сплеткѣй, болѣ и за дуже обстѣти. Немо-
 же се съ онымъ, чимъ се другій усређава и од-
 ликуе, и свакій усређавати и одликовати. Ербо
 оно, чимъ се другій усређава и одликуе, исклю-
 чительно само нѣму и приличи, а не свѣма. О!
 како насъ лѣпо у овомъ призрѣнію Мушицкѣй
 поучава, кадъ каже:

„Познайте найпре, Сербльиногъ Сербльинъ чимъ

„Е, пакъ свомъ снагомъ духа, сердца

„Сложте с' да светиню обдержите. —

Кадъ познамо оно „што е сръбско“ и на
 томъ наше знанъ оснуемо: онда ћемо се зацѣло
 моћи и болѣмъ напредку надати. Истина, да мы
 неможемо садъ онолико знати, колико онога на-
 рода сынови, кои су се на столѣтїя одъ насъ
 раније учити почели; нити опетъ треба понекигъ
 само преузвышено знанъ прибављати; него освр-
 тати се — увѣкъ треба на массу народа и гле-
 дати, да и она за онымъ понекигъ у не дале-
 комъ одстоянію буде; па тако ће онда бити зна-
 њь у маси; быће снажно, и ако башъ не буде
 преузвышено. Наши стари нису имали прилике
 на полю знани дѣлати; него намъ ово само изкр-
 чише и за дѣланѣ приуготовише. Мы имадосмо
 прилику учити, и нешто научисмо; наши ће мла-
 љи јошъ више и т. д. одъ времена на време, и
 народъ сръбскій моћи ће у знани напредовати.

Све се наеданпутъ постићи не може. — И, као што нашемъ Минерве храму јошъ ни десета се година навршила нје: тако се исто и одъ насъ савршено знанъ захтѣти не може; будући е сасвимъ малолѣтно. И као што одной ябуци треба извѣстно време — ако јој при томъ за то извѣстно време и благодать природна у помоћи буде —: тако исто и нашимъ наукама треба извѣстногъ времена — ако се и оне притомъ и вољомъ Србства спомагале буду — докле у стани буду Србина, съ њима занимајућегъ се, савршеніегъ направити.

Са овимъ нашимъ малымъ знанѣмъ опетъ не довольно утѣхе бити, ако се съ њимъ честность и поштенѣ србско саюзило буде: и ако се посмотри, да и они народи, кои су се већъ и на по хиляде година учити почели, јошъ право знанѣ добили нису; а Богъ самъ зна, хоће л' га кадгодъ и добыти; ерѣ чувственоумнымъ суштествима, или роду човеческомъ можда нје опредѣљно, да се на овой овдѣ звѣзди, кою мы обываемо, сасвимъ усавршаю и учовечаю; а можда е и земля — ова мати наша — и сама јошъ у својој сушности несавршена; слѣдователно, да и сва ню обывајућа створеня, пакъ дакле и родъ човеческій не може бити јошъ савршенъ.

Наука е еданъ источникъ, одъ кога свакій човекъ, да живи на овой земљи милионима година, може непрестано пити; па се опетъ при томъ нигда надовольити неће. И као годъ што се какавъ сребролюбаць нигда сребра и злата надовольити не може: тако исто и човекъ, за знанѣмъ чезнећій, нигда се нѣга надовольити не може. А када се човекъ нигда знаня надовольити не може, и када се оно вѣчно примати може, ал' нигда опетъ сасвимъ поцрптити: то е болъ спокойно и на нижемъ степену знаня остати, а притомъ побожанъ и честанъ човекъ, добаръ грађанинъ, врстный извршителъ свое дужности, любитель своегъ рода, вѣрный поданикъ своегъ доброгъ владоаца бити; него ли ма колико главу свою са знанѣмъ пунити, а овамо съ тымъ своимъ придобіенымъ знанѣмъ никакве ползе у свѣту не чинити. Высокоучена дакле глава, коя никакова дѣла тогъ своегъ высокоученія непоказуе, подобна е сосуду каквомъ, кои е пунъ воде, одъ кое нико не піе, нити се съ њомъ какво употребљеніе чини; по томе дакле и титула высокоученія, ако се дѣломъ не посвѣдочава, никакво мѣсто предъ здравымъ разумомъ не заузима.

Зато браћо! у младоме овомъ колу, не мотримо ни мало на наша јошъ несавршенства; но положимо овоме нашемъ сасвимъ младомъ знаню за основъ праву честность; па онда дѣлајмо само у колико смо кадри; а Богъ не благій тада свакій недостатакъ у дѣланю нашемъ благословомъ своимъ надокнадити. Задовољаваймо се и съ манѣмъ знанѣмъ, а знајмо, да много съ њимъ учинити можемо, ако га само савѣстно и честно употребљавали будемо; ерѣ нема ништа, што бы савѣстномъ и честномъ дѣланю на путъ стати могло. Никакво знанѣ не може се са савѣстношћу и честношћу мѣрити. Нѣгуймо и чуваймо млада дружино! оно „што е србско,“ па ћемо видити, да су се богато наградили труди наши. Дѣлајмо и мотримо, да плодове тогъ нашегъ дѣланя на жертвеникъ рода србскогъ съ чистымъ срцемъ приносимо, говорећи:

Прими, прими милый роде!

Ове наше млади плоде,

У „србскогъ“ се есу заметали,

У честности ипакъ пристакали,

Србска ѿ е рука узабрала,

А мудрости роса иѣговала,

Прими роде, прими даръ,

Тай младости ствара жаръ.

ПРИМѢРИ ЮНАШТВА СЛАВЕНСКОГЪ

Петаръ Добришићъ.

У републици дубровачкой бирао се е новый кнезь сваки осамъ година, све до тринаестога вѣка. У то време рокъ кнезованя бы оборенъ найпре на одну годину, а после на еданъ само мѣсець чрезъ слѣдећій догађай.

Кнезь Дамьянъ, човекъ висока ума и крѣпка духа, али одвећъ властолюбивъ, по изтеченю своега рока нехтѣде другоме уступити врховну власть, него е и далъ задржи подъ разнимъ наговорима. На ту сврху быо е већъ напредъ великимъ лукавствомъ устроіо едно мало воинство, (које обично она република нје обдржавала), те истымъ, повѣривши га людама себи приврженимъ, напуни све тврдинъ и свой дворъ. Вѣће *) у

*) Овымъ се именовъ звао „савѣтъ“ у Дубровнику, и овымъ бы се свудѣ морао звати, као што е и Вукъ Стеф. Караѣићъ већъ казао.

своему непоколебимому штованю прама законности, (по којой ніе се могло ништа безъ княза предузети), не хтѣде приступити на новъ изборъ. Тако неки кажу; али неможе се вѣровати, да прама онакому безаконію, као што Дамяново быяше, вѣће бы было тако малоумно, те бы пазяло, да ни найманѣ не повреди законность, а не бы разумѣло, да прва нѣгова дужность быяше чувати слободу домовине, и спасити е ма какъ вымъ было начиномъ. Вѣроятніе е дакле мысли, да вѣћници, видећи гдѣ ніе могуће Дамяна иначе него силомъ отерати, они или за то, да бы обишли грађанскій рать, или за то, да небы дивали народъ на оружѣ, и учили га на бунтовне покрете, *) волили су самосилника за кое време претрпити, него ли се послужити тимъ средствами. Како годъ было, Дамянъ помысли, да они единствено изъ великогъ страха не смѣду ништа противъ нѣга дѣломъ предузети, те іошъ више осмѣли се и заповѣди, да се позатвораю неки између нѣи, кои на нѣга явно викаше. Али на то сасвимъ uzavри гнѣгъ общтій. Петаръ Добришићъ, Дамяновъ зеть, любіо е слободу домовине више него свой родъ, више него богатство и сайность своего дома; онъ потайно сакупи кодъ себе све вѣћнике, и новыи Брутусъ позове іи на спасенъ слободѣ, којой жертвова главу таста своего. Сви узъ нѣга пристану, али, погодивши се у цѣли, различно су мыслили о средствама. Ёдни нису хтѣли дивати оружѣ на княза, мыслиѣи, да е болѣ обратити се републици млетачкой, да она уклони Дамяна; други пакъ оштровидніи и смѣли, бояли су се млетачкога посредствованя, и были су за употреблѣнъ силе; али нѣина страва быяше слабѣи, те е морала другой уступити.

После краткога времена уђу у пристаниште дубровачко двѣ галіе млетачке. Гласъ прође крозъ народъ, да оне носе неке дарове, ков е млетачка влада шилаяла грчкомѣ цару. Дамянъ ни о каквой превари не сумняюћи, дочека лѣпо управителя исты галіа, обдари га, и на нѣгову молбу, да бы се удостою на галіе доћи и види-

*) Тимъ више аристократіа дубровачка бояти се морала, да не бы ушао у грађане бунтовный духъ, што нѣта ніе имала никаква воинства, конимъ бы се противъ нѣты, у случаю какве нѣнове побуне, могла оградити. Она е предъ народомъ обезоружана была, а само на нѣга дѣйствовала моральною силою.

ти дарове, одређене цару источномѣ, склони се те пође. Како онъ изиђе изъ града, племени-тый Добришићъ подигне одма сво грађанство, готовъ да таста своего силомъ одбіе, ако Млетчанима не бы пошло за рукомъ заробити га, као што быяше уговорено.

Дамянъ ступи съ найвећимъ повѣренѣмъ на єдну одъ речены галіа; али како буде унутра, и види, да єдни морнари, пресѣкавши конопе, на краю привезане, отисну галію у широко море, а други му се приближе съ веригама у руци, да га окую, онъ се свему издайству сѣти. Обузетъ тада очаяномъ ярошћу, извиче све, што е найгрѣи укора, противу млетачке владе и чиновника, ком се онако подлой превари за орудіе дао, те бѣсно ударивши више пута главомъ о єдно дрво, мртавъ падне. Смртъ юначка то бы, жалостна, али достойна нѣговога покушеня противъ слободѣ.

Матія Банъ.

МУДРА ИЗРЕЧЕНІЯ.

Суевѣріе просты людій долази кадшто одъ нѣине ране и преревностне науке у религиі. Они чую о тайнама, чудесима, дѣйствованяма ѣавола, и држе за врло истоветно, да такве ствари свуда у свему се догодити могу. Напротивъ, кадъ бы іймъ се найпре природа сама показивала, то бы они лакше преестествено и тайне пуно у религиі са страхопочитаніемъ посмотрели, у мѣсто што то садъ за нешто врло просто држе. Я мыслимъ, кадъ бы іймъ се казало, да е данасъ шесть анѣла преко пута прешло, небы они то за ништа особито држали. И образи у библиі нису за дѣцу.

Човекъ мре, и нѣгову тѣлность покрива гробъ; али што е добра учинію, живи далѣ, и зове съ дѣломъ нѣгово име гласно преко потомства.

Свое погрѣшке признати, добро е; нѣи поправити хтѣти, велико е. Ништа ніе у искусства войны човечіегъ живота трогателніе, него позоріе борбе благородны нарава противъ страстій.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Печатано Правителственой Книгопечатнѣи у Веограду.

О
 амо, да видите онога, кои
 Поведе ѿ къ расту, кадъ
 асть изъ корена исчупао, и
 огомъ за нѣмъ, и дотераю
 и дубоке яме. Трага да-
 кле у ту яму отићи. Одма
 о едно велико уже, и рекне
 што каменъ мелъ: „Иди ты
 де и педаль човекомъ.“ О-
 оати, да онъ не може и т. д.
 побратиму, што дрвль ис-
 во криви: „Иди ты побра-
 вай се исто тако почне из-
 ѿи

наѣчій побратимъ; „па

вы вуците горе.“ Спу-

ю доле у другій светъ.

е кућице, и нађе предъ

войку ди седи. Рекне

куда какавъ человекъ,

ре: „Садъ е башъ

нѣмъ у собу, а

нѣмъ, зло ѣшь

нѣванъ, савъ

самъ видила

во у

и

номъ врло лепа, и одъ оне лепше далеко леп-
 ша. Упыта е овай: „Е ли прошао овуда какавъ
 стараць?“ Девойка: „Есть.“ Момакъ: „Па ди е?“
 Девойка: „Ено га у соби.“ Онъ да пође тамо;
 а девойка рукомъ мане на нѣга: „Неиди за нѣмъ,
 ерѣ ѣшь зло проѿи, савъ е крвавъ и изгребенъ,
 и я га никадъ нисамъ видила тако разярена.“
 Неће овай да слуша; нег' айд' у собу. Ту садъ
 стараць збунн се, нема кудкамо; овай долети къ
 нѣму, притисне га растомъ и уцмека га. Потомъ
 поведе съ собомъ све три девойке до ужета,
 задрма овай ужетомъ, она двоица повуку уже и
 узвуку горе едну прву лепу девойку. Кадъ из-
 вуку, ови се почну отимати о ню, прорву се, и
 овай свали онога што мрви каменъ.

Девойка ѿмъ рекне: „Има ѿшь доле.“

Повуку они опетъ уже горе, и извуку го-
 ре и другу девойку. Садъ онаѣ што дрва кри-
 ви и исправля, залоби се веѣма у ову лепшу.
 Па прву даде ономе. А себи оѣе да задржи ову.
 Али онаѣ неће. Вели: „Ты имадешъ свою, а то е
 моя.“ Заваде се о ню, увате се рвати. Овай о-
 борн онога, што каменъ мрви. Да му прву, а
 себи другу задржи.

Девойка друга рекне: „Има доле ѿшь една
 девойка.“ Повуку они уже, и узвуку и треѣу
 најлепшу девойку. Садъ овай залоби се ѿшь
 веѣма у ону треѣу девойку, дае другу ономе а
 треѣу оѣе себи. А онаѣ што каменъ мрви неће
 нег' оѣе себи треѣу. „Ты си, вели, веѣ две
 да бѣрао, садъ дай мени да я ову себи треѣу уз-
 да.“ Ая неће овай, посваде се, прорву се, и
 И ногама ѿ онога, што каменъ мрви. Узме себи
 Ко не воли прѣшу сестру. А друге две оно-
 Нѣ славскѣ роднѣ.

Устай роде на влетогъ
 Часть е сада или веѣе никадъ
 Боле ти е славно погнуги,
 Него носит' влетогъ робства ланце.
 Мѣтъ Стояновѣѣ, на врѣ то-
 тичиѣ

НАРОДНА СРБСКА ПРИПОВѢДКА.

Аршинъ браде и педаль човека.

Быо еданъ младъ и врло якъ момакъ, и по-
 ѣе у свѣтъ да тражи ачегъ или себи равногъ у
 свѣту. У путу сретне се онъ съ еднимъ чове-
 комъ и рекне му: „Ко си ты?“ Овай: „Я самъ
 онаѣ, кон ди годъ какавъ каменъ у свѣту на-
 ѣемъ, свега га у млево смрвимъ.“ Момакъ рек-
 не: „А я опетъ тражимъ ачегъ одъ себе, айд'

УСТАЙ

Устай роде на ноге юначке,
 Пушву пупи огнѣвитымъ пра-
 И набѣй тежкнемъ оловомъ,
 Да кадъ стигнешъ влетогъ душманна
 Громъ га шине са рамена твога,
 Или тресакъ муѣ огнѣвите
 Иза твога юначкога наса.

Паша брѣтку саблю одъ мейдана,
 Коя никадъ захрѣала мне,
 Ерѣ е масти крвь твои душмана,
 Паша саблю вѣрну другарцу,
 Да кадъ стигнешъ влетогъ душманна
 Укинешъ му са рамена главу,
 Кою лудо на погубу дае,
 Дочилъ дражи силногъ якогъ лава,
 Силногъ лава генѣй рода Славскогъ,
 Кому ево суѣенъ данакъ дѣе

Величнну свою показати,
 И све красне свое властитости,
 Кое нѣму дивну вредность даю.

По којой се за чедо познае

Славе евоѣ майке племените.

Устай роде, спаси домовнну!

Спаси ону мнлу землю евою.

Коя свака грудва найдробнѣя

Натопѣна крвлю е юначкомъ

Твои славны витежки дѣдова.

Спаси землю, на којой стаяше

Едномъ зибка, мека постельца,

У којой си сретно почивао,

Снѣтъ одъ сладкогъ млека материна,

И дѣтнѣство сладко проспавао;

Спаси землю, на кою напада

Азіатске файте дивячина;

своєму непоколебимому штованю прама законности, (по којој ніе се могло ништа безъ княза предузети), не хтѣде приступити на новъ изборъ. Тако неки кажу; али не може се вѣровати, да прама онакому безаконію, као што Дамяново быаше, вѣће бы было тако малоумно, те бы пазило, да ни найманъ не повреди законость, а не бы разумѣло, да прва нѣгова дужность быаше чувати слободу домовине, и спасити е ма какъ вимъ было начиномъ. Вѣроятіе е дакле мысли-ти, да вѣћници, видећи гдѣ ніе могуће Дамяна иначе него силомъ отерати, они или за то, да бы обишли грађанскій ратъ, или за то, да небы дѣзали народъ на оружѣ, и учили га на бунтовне покрете, *) воили су самосилника за кое време претрпѣти, него ли се послужити тимъ средствами. Како годъ было, Дамянь помысли, да они единствено изъ великогъ страха не смѣду ништа противъ нѣга дѣломъ предузети, те іошъ више осмѣли се и заповѣди, да се позатвораю неки између нѣи, кои на нѣга явно викаше. Али на то сасвимъ узаври гнѣтъ общтій. Петаръ Добришииъ, Дамяновъ зетъ, любіо е слободу домовине више него свой родъ, више него богатство и сѣйность своєга дома; онъ потайно сакупи кодъ себе све вѣћнике, и новыи Брутусъ позове іи на спасенъ слободѣ, којој жертвова главу таста своєга. Сви узъ нѣга пристану, али, погодивши се у цѣли, различно су мыслили о средствама. Ёдни нису хтѣли дѣзати оружѣ на княза, мыслили, да е болъ обратити се републици млетачкой, да она уклони Дамяна; други же живе, оштровидни и смѣли, бояли су се м.л. звернина, а посредствованя, и были су за употрѣда іймъ ужиле; али нѣина страна быаше слабъ другой уступити.

После краткога времени и онаи што дрвѣль дубровачко двѣ гали-у ловъ, а онаи што мрви на- крозъ народъ, да да скува кашу. При полазку рек- млетачка владѣ: „Ты брате пристави зарана къ ва- ни о каквѣ ужини; скувай и разлади, надъ мы дође- управѣ, одма да едемо, да се не паримо.“ Тако и буде, они оду у ловъ. А оваи кодъ колебе при- стави, скува и олади ужину. У томъ дође ар- шинъ браде и педалъ човека кодъ колебе и рекне: „Помозъ Богъ?“ Овай: „Богъ добро дао.“ Аршинъ браде и педалъ човека рекне: „Имашъ шта за сло.“ Овай: „Имамъ, ал' за мене и мою браћу, а не за такве авети.“ Аршинъ браде и педалъ човека рекне: „Айд' да се рвемо, па ко буде ячій онога ужина.“

А оваи: „Айд'.“ Увате се, прорву се, и ар- шинъ браде и педалъ човека обори овога, саспѣ му кашу на прса, поведе е и оде.

ти дарове, одређене цару те пође. Како онъ изиђе еболъ пристави другу тый Добришииъ подигне иъ ни у полакъ ніе бы готовъ да таста своєга си обратима два иду лова чанима не бы пошло зару те!“ „Богъ добро дао што быаше уговорено. да?“ Стане оваи мутити:

Дамянь ступи съ най- ово и оно, „па нисамъ одну одъ речены галия; ал види, да едни морнари, пр- ктъ се ніе скувала ужи- краю привезане, отисну г- давъ остане онаи кодъ а други му се приближе с- што по шуми дрвѣль пра- га окую, онъ се свему из- авля. А ова два оду у тада очаяномъ ярошћу, е рекне найчій: „Пожури грђи укора, противу мле- пристави е раніе, скувай, ка, ком се онако подло! одма да едемо, да се не те бѣсно ударивши виц дрво, мртавъ падне. См- на, али достойна нѣг- жина скувана и разлађена, слободѣ. Аршинъ браде и педалъ човека

Богъ!“ Овай: „Богъ добро дао.“

Аршинъ браде и педалъ човека рекне: „Е л' го.

Овай: „Есть, ал' за мене и мою

МУД за такве авети.“ Аршинъ браде и

века рекне: „Айд' да се рвемо, па ко

лй онога ужина.“

Суе Овай: „Айд'.“ Увате се, прорву се, и ар- шинъ браде и педалъ човека свали овога, саспѣ му кашу на прса, поведе е, и оде.

Овай одма ѣрни па пристави другу брже- болъ, и текъ што е каша у пола скувана была, а браћа дођу къ колеби: „Помозъ Богъ брате!“ „Богъ помогао браћо!“ „Е л' готова ужина.“ Овай стане ко и првый мутити: „Та сирова др- ва была, па нисамъ могао скувати пређе.“ Най- чій мысли да е тако, ал' онаи другій што каме- иѣ мрви, знао е шта е и како е, договоре се да остане сутра данъ најчій кодъ колебе. Она два оду у шуму у ловъ. Овай сутраданъ скува и олади кашу.

У томъ ти дође аршинъ браде и педалъ чо- века. „Помозъ Богъ!“ „Богъ помогао!“ „Е л' готова ужина?“ „Есть ал' за мене и за мою бра- ћу, а не за такве авети.“ Аршинъ браде и пе- далъ човека рекне: „Айд' да се рвемо, па ко бу- де ячій онога ужина.“ Овай: „Айд'.“ Увате се прорву се, свали оваи аветинио подасе, увати га за браду, одведе га до едногъ раста, рукама рас- щепи дебло, увуче му браду, удари клинъ, закуе браду и остави га, и помысли у себи: „А ты си мою браћу обарао, и кашу повоо быо.“

Кадъ браћа дођу, а онъ већ кашу скувао, оладио, и метнуо на трпезу, оду, и рекне іймъ

найлічій. „Айте браћо амо, да видите онога, кои вамъ в кашу отимао.“ Поведе ій къ расту, кадъ они тамо, ал' онай растъ изъ корена исчупао, и отишао. Айд' они трагомъ за нѣмъ, и дотераю трагъ до едне велике и дубоке яме. Трага да-ль нема. Морао є дакле у ту яму отићи. Одма они лозе насеку, увію едно велико уже, и рекне онай најлічій ономе, што каменѣ мелѣ: „Иди ты брате за аршинъ браде и педаль човекомъ.“ Овай се почне изговарати, да онъ неможе и т. д. — рекне и другоме побратиму, што дрвлѣ исправля криво, и право криви: „Иди ты побратиме за нѣмъ.“ И овай се исто тако почне изговарати, да неможе ићи

„Идемъ я,“ рекне најлічій побратимъ; „па кадъ я задрмамъ уже а вы вуците горе.“ Спусти се онъ крозь землю доле у другій светъ. Оде трагомъ до едне мале кућице, и нађе предъ кућомъ одну врло лепу девойку ди седи. Рекне іой овай: „Є ли прошао овуда какавъ человекъ, брада му у расту?“ Она рекне: „Садъ є башъ дошао овамо.“ Онъ пође за нѣмъ у собу, а она на нѣга рукомъ: „Неиди за нѣмъ, зло ћешъ проћи, то є мой отаць, али є врло гнѣванъ, савъ крвавъ, изгребенъ, я га никадъ нисамъ видила тако разярена, па ће те убити.“

Ал' овай то и неслуша, нег' айд' управо у собу. Кадъ онъ тамо, ал' у соби стараць лежи на кревету, брада му у расту и растъ покрай нѣга. Чимъ стараць овогъ спази, а онъ беж' съ кревета подъ асталъ па крозь руну прође у землю далъ у другу собу. Кадъ овай види то, онъ терай за старцемъ управо доле. Тамо доле предъ кућомъ затече седећу іошъ лепшу девойку, нег' што є прва была. Запыта є онъ: „Є ли прошао овуда такій и такій стараць, брада му у растъ ужаблѣна.“ Девойка одговори: „Єсть.“ Онъ пође управо за трагомъ у собу. А она рукомъ на нѣга: „Неиди, вели, за нѣмъ, ерѣ ћешъ зло проћи, наопако є ердить, савъ є крвавъ, и изгребенъ, я га нисамъ никадъ овака видила.“

Неће овай девойку ни да слуша, него брже у собу уђе. Кадъ онъ тамо, а стараць легао на креветъ, брада му у расту и растъ покрай нѣга. Савъ крвавъ. Чимъ стараць спази, а онъ скочи ко опаренъ, па беж' подъ асталъ у руну, и крозь руну доле оде у трећу свою собу. А овай за старцемъ у потеру. Дође у трећу авдію. Кадъ онъ тамо, а девойка седи предъ ку-

ћомъ врло лепа, и одъ оне лепше далеко лепша. Упыта є овай: „Є ли прошао овуда какавъ стараць?“ Девойка: „Єсть.“ Момакъ: „Па ди є?“ Девойка: „Ено га у соби.“ Онъ да пође тамо; а девойка рукомъ мане на нѣга: „Неиди за нѣмъ, ерѣ ћешъ зло проћи, савъ є крвавъ и изгребенъ, и я га никадъ нисамъ видила тако разярена.“ Неће овай да слуша; нег' айд' у собу. Ту садъ стараць збуни се, нема кудкамо; овай долети къ нѣму, притисне га растомъ и уцмека га. Потомъ поведе съ собомъ све три девойке до ужета, задрма овай ужетомъ, она двоица повуку уже и узвуку горе одну прву лепу девойку. Кадъ извуку, ови се почну отимати о ню, прорву се, и овай свали онога што мрви каменѣ.

Девойка іймъ рекне: „Има іошъ доле.“

Повуку они опетъ уже горе, и извуку горе и другу девойку. Садъ онай што дрва криви и исправля, залюби се већма у ову лепшу. Па прву даде ономе. А себи оће да задржи ову. Али онай неће. Вели: „Ты имадешъ свою, а то є моя.“ Заваде се о ню, увате се рвати. Овай обори онога, што каменѣ мрви. Да му прву, а себи другу задржи.

Девойка друга рекне: „Има доле іошъ една девойка.“ Повуку они уже, и узвуку и трећу најлепшу девойку. Садъ овай залюби се іошъ већма у ону трећу девойку, дав другу ономе а трећу оће себи. А онай што каменѣ мрви неће нег' оће себи трећу. „Ты си, вели, већ две избирао, садъ дай мени да я ову себи трећу узмемъ.“ Ая неће овай, посваде се, прорву се, и овай свали онога, што каменѣ мрви. Узме себи трећу најлепшу сестру. А друге две ономе даде.

Задрма онай доле уже, и ови повуку до пола, па овда пусте доле, да се онай угрува; ерѣ су му завидили што є было ячій одъ нѣи двоице. Овай сретно падне доле. Оде далъ, по свету ономе. Наіђе на еданъ великѣ грмъ, на връ тога грма велико гнѣздо, и у гнѣзду леже тичићи цара Ноевогъ. Овай пође къ тичићима. Они га замоле, да ій сачува одъ хале. У томъ хала долети, да ій поеде. А овай хали у коштаць, подржи се съ нѣоме, убіє халу, и одбрани тичиће. Тичићи рекну нѣму, да се онъ сакріє подъ нѣюва крила, ерѣ ће іймъ отаць Ной прождрети га; „нашъ є отаць, веле, кадъ долети, у првый ма, врло плаовить.“ У томъ зашущи цело предѣлъ, стои тресакъ и грилявца, страота бо-

жия. Онъ упыта тичиће : „А куда ћу я садъ?“
 Онъ : „Оди подъ наша крила.“ Оде онъ подъ кри-
 ла и тичићи покрио га, у томъ њмъ и отаць
 царь Ной долети. И зачуди се, кадъ е нашао
 тичиће у животу. Ђръ му е донде увекъ,
 кадъ онъ оде по рану, хала долазила, и прожди-
 рала тичиће њгове.

Запыта тичиће : „Ко е васъ сачувао?“ Ти-
 чићи несмеду да кажу за човека. Него веле:
 „Мы сами.“ Ая неће онъ да веруе нег' вели:
 „Ту има крштена душа.“ Тичићи одговоре : „Има
 отаць, али немой му ништа учинити, онъ е насъ
 одъ хале сачувао, и халу е убио.“

Ной : „Нећу, само дайте ми га, да га ви-
 димъ.“ Тичићи човека одкрио, и Ной одъ ра-
 дости деветъ га е пута прогутао, и деветъ га е
 пута изблювао. Потомъ запыта га : „Шта ты
 желишь одъ мене, за то, што си ми тичиће са-
 чувао?“

Човекъ : „Да ме на онай другій светъ уз-
 несешъ.“

Ной : „Оћу. Само приправи деветъ вуру-
 на лебова, и деветъ печени овнова, па кадъ я
 писнемъ, а ты ћешъ ми дати.“ Спрями овај све
 то, узме Ной на себе и лебъ и месо и њга.
 Полети горе. И у првый ма кадъ е писнуо, овај
 му даде лебаць, по томъ другій путь месо, и
 кадъ е већъ све пораздавао, башъ при краю
 писне, а овај кадъ није имао шта друго да даде,
 оцече одъ бутине свое комадъ меса, и даде му.
 У томъ изиђу на другій светъ. Кадъ они тамо,
 запыта га Ной : „А шта си ти мени дао послед-
 ний путь кадъ самъ писнуо?“ Овај : „Дао самъ
 комадъ одъ мое ноге.“ Онъ изблюе, даде му
 натрагъ прилепи, и месо залечи, па му рекне:
 „Моли се Бога, што нисамъ знао доле, да ти е
 тако сладко месо, а небы те изнео быо, и
 зео бы те.“

Ной се врати доле, а онъ оде до побрати-
 ма, кои су се башъ онда тели да венчаю съ де-
 войкама. Онъ убие и едногъ и другогъ, па узме
 за себе ону трећу najlepшу и наймлађу девой-
 ку, друге две разуда, и по томъ сретно са сво-
 юмъ женомъ у миру дуго поживи.

МАЛО ЗРЦАЛО СЛАВЯНСТВА.

(Изъ словачке читанке преведено.)

Како се раздѣлюе людско колѣно?

Людско колѣно или людство раздѣлюе се
 на четири племена т. е. индо-европско, семит-
 ско, сѣверно и хинезко.

Ков одъ овы племена заузима прво мѣсто?

Племя индо-европско е сада на читавомъ
 земальскомъ кругу найзнаменитіе и господуюће,
 а то како вѣрозакономъ, особито христіанскимъ,
 тако и у смыслу изображености, особито ново-
 европске.

А одкудъ исходи то племе?

У притиснутой тамѣ давны вѣкова сакри-
 венъ почетаць и исходъ њговъ сматра се у
 средньої Азии, у великимъ горама хималайскимъ
 гдѣ е већъ пре свеобштегъ или новевогъ пото-
 па веома разширено было.

Е ли на брою велико?

Да богме е племе индо-европско нацѣломъ
 свѣту наймногобройніе, ербо га се преко 360 ми-
 ліона душа брои, а оно се шири Европомъ, Ази-
 омъ и подобромъ страномъ Америке.

*Ковъ племени людскога колѣна припадаю
 Славяни?*

Славяни су людство племена индо-европ-
 скога а то пре свега найближњи рођаци Литва-
 на, Њмаца, Целта и Гала, Латина или Римляна,
 Грка, затимъ Инда и други Азіята, кои исторіомъ
 своіомъ, вѣрозакономъ, умѣтномъ и научномъ
 изображеносту, себи найвећу славу и найдрев-
 ния имена у кнѣзи людскога живота задобише.

Еу ли Славяни давни већъ жители Европе?

Славяни су прастари жители Европе, овдѣ
 одъ како се памти съ другимъ ероднимъ стабили-
 ма тако већъ у средъ њи сѣдећи, куда су
 изъ Азіе јошъ поодавно пре рођеня Христова
 прешли. —

(Продужиће се.)

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Печатано Правителственой Кнѣгопечатни у Београду.